

posted by Willant on 14. júl 2008 - 17:32
14.02.2009 - posledná úprava článku.

[Cyklovýlet do obce Bíňa](#) [1]

V obci Bíňa sa zachovala jedna z najkrajších stavieb a pamiatok románskeho slohu je kostol pochádzajúci z roku 1217 nesúci názov Panny Márie. Pamiatka je o to cennejšia lebo prekonala pustošenie Tatárov a Turkov...

Obec sa nachádza v Podunajskej nížine na dolnom toku Hrona 16 km od Štúrova. Obec pod týmto menom vznikla v r. 1890 zlúčením Malej a Veľkej Bíne. Východnú časť katastra obce tvorí močaristá niva Hrona s chráneným prírodným útvarom Sprašového profilu.

Dejiny obce a archeologické vykopávky potvrdzujú že miesto je už 6 000 rokov obývané. Usadili sa tu Kelti, Rimania, Huni, Avari a Maďari. Kelti si vybudovali opevnenie. Obec počas Rímskej ríše si podmanil cisár Marcus Aurelius. niekoľko storočí tu panovali Avari. Opevnenie v tvare prsteňa dodnes nazývajú "avarská hradba".

Maďari toto územie obsadili v 9. storočí, panovník Gejza dal bíňsku hradbu prestavať na vojenskú pevnosť. Postavil tu aj drevený kostol a kláštor.

Bíňa bola už od nepamäti známa svojimi hradbami. Tieto hradby dal možno vybudovať kráľ Štefan I. Tri polprstencové hradby sa opierajú o Hron. Ich dĺžka je 5 200 m a rozloha je 107 ha.

[Zachoval sa tu mohutný systém valov a priekop z 11. - 14. storočia. Celkovo systém tvorili tri valy s priekopami.](#) [2] Kráľ Štefan tu verboval vojská proti pohanským Maďarom, ktorí odolávali evanjelizácii. Na pomoc mu došli nemeckí rytieri Hunt a Pázmán. Štefan daroval obec a jeho okolie Bynnovi, synovi rytiera Hunta. Práve po ňom je obec pomenovaná.

[Vo vnútornom priestore valov postavili románsky kostol zo začiatku 13. storočia a románsku rotundu na začiatku 12. storočia.](#) [3] barokovo obnovená bola v roku 1755 a rekonštruovaná v roku 1954. Okrem týchto pamiatok sa nachádza v obci súsošie Trojice z druhej polovice 18. storočia.

SZ od obce sa nachádza vodná nádrž. Obec sa prvýkrát spomína pod menom Byn v súpise, ktorým kráľ Belo II. v r. 1135 potvrdil majetky konventu sv. Štefana I., ktorý ju daroval Bínovi, synovi Honta. Malá Bíňa patrila koncom 12. stor. Amadeovcom. V roku 1217 bola majetkom miestneho premonštrátskeho prepošstva a kláštora. V 15. stor. patrila Somiovcom a od 16. stor. ostrihomskému prepoštovi. V r. 1532 ju zničili Turci a opustený kláštor v r. 1561 prešiel do správy jezuitov z Trnavy. Od r. 1401 je písomne známa Veľká Bíňa. V r. 1570 Veľká Bíňa mala 30 domácností, Malá Bíňa 12 domácností. V r. 1664 k Veľkej Bíni patrila aj vyludnená Stará Bíňa, v obci pracoval jednokolesový mlyn.

V Malej Bíni bolo 13 domácností a dvojkoľesový mlyn. V roku 1683 Malú Bínu zničili poľsko-litovské vojská. Veľká Bíňa v 16. stor. sa stala majetkom Erdődióvcov, od 17. stor. patrili Pálffyovcom. Po r. 1890 obe obce splynuli. V 20. -ich r. min. storočia prišli slovenskí kolonisti. V r. 1938-1945 bola súčasťou Maďarska. Od decembra 1944 sa tu uskutočnili ničivé bojové strety 2. svet. vojny. JRD založili v roku 1950. Kaplnka Dvanástich apoštolov, pôv. románska je zo zač. 12. stor. Rím.kat. kostol Nanebovzatia Panny Márie, v Malej Bíni pôvodne románsky spreď r. 1217 bol v r. 1683 zničený, v r. 1722-1732 obnovený. (zdroj: wikipedia.org)

MAGYARUL...

Bény. Kis-Bény és Nagy-Bényből egyesített nagyközség Esztergom vármegye párkányi járásában, vasúti állomás, posta-- és távíróhivatal. Itt nevezetes avargyűrűk vannak. Egy dombon kéttornyos prépostsági templom van, mely hazánk egyik nevezetes románstíliú építészeti emléke. A templom 1217. épült keleti felén a tizenégyesög felével zárt nagy apszis és annak oldalán a tizsög felével zárt apszidiol van, mely nagy kiszökésével szinte kereszthajót képez; az osztatlan hosszanti hajó főkapuja előtt (nyugat felől) széles előcsarnok van, mely hajdan nyitva volt. A soká romokban heverő templomot Scitovszky primás 1862. restauráltatta.

A kolostor ma is romokban hever. A prépostságot Omode gróf (az Amadé grófok) őse alapította; 1294. a sionhegyi apát, 1516. a sági prépostság felügyelete alá helyezték, 1561. I. Ferdinánd a nagyszombati jezsuitáknak adományozta. Bény nevét Byntől, Hunt fiától kapta.

V.ö. Lehocsky T., Lévai és bényi régiségek (sáncok) Arch. Ért. 18.; A bényi monostor, Századok, 186.

Bényi prépostság. E prépostság, mely az esztergomi főegyházmegye területén feküdt, a premontreiek birtokában volt. A templom és a kolostor nem egyidőből valók. A templomot (v.ö. Henszlamann, Magyarország I. folyam; Ipolyi, Archaeologiai Közlemények II., Religio, 1862), amely hazai román stíliú templomaink egyik legrégebbike és legszebbje, az 1755-iki visiatatio canonica feljegyzései szerint Szt. László király fivére, Lambert herceg építette volna; míg a monostort valószínűleg István mester alapította.

A sági konventnek egy 1273-ról keltezett oklevele szerint u.i. ez az István mester, Omode gróf fiának halála után, miután ezt "apud monasterium suum in Ben", eltemették, végrendeletében Kéménd helységét, valamint más megnevezett birtokot "monasterio suo de Bén, confirmado donaverat" (Czinár, Monasterológia II-6). 1516-ban a sági prépostságnak lett alávetve. I. Ferdinánd a prépostságot 1561. a jezsuiták nagyszombati kollégiumának adományozta. A templomot újabban restaurálták és 1852. újra felszentelték. A zárda romokban hever és Kisbénynél, a Garam partjáról nem messze látható. V.ö. Schematismus V.C. AD. Strigoniensis.

Révai Nagy Lexikona, III. kötet, 1911

A 12. században épített kör alakú kápolnáját 1954-ben restaurálták. Az 1217-ben, késő román stílusban épített r.k., kéttornyú templomot 1722-1732 között restaurálták. 1945 után helyreállították. A falu közepén római eredetű körsánc és körbástya látható. Határában bronzkori és 9.-10. századi leletek találhatók.

Irodalom: Hainczl, Károly: A bényei prépostság temploma (Galánta, 1937); Vladimír Kotruszov: Bény. Szűz Mária-templom. (Honismereti Kiskönyvtár 5, Komárno, 1995).

Révai Nagy Lexikona, XIX. kötet, 1926

Adresa zdroja (modified on 14.02.2009 - 22:32):<http://osud.sturovo.com/drupal/content/cyklovylet-do-obce-bina>

Odkazy

[1] <http://osud.sturovo.com/drupal/content/cyklovylet-do-obce-bina> [2] <http://sturovo.com/drupal/node/178> [3] <http://sturovo.com/drupal/node/183>